

VWG Nieuwsbrief 15 oktober 2020

De Nieuwsbrief van de Vereniging voor Waterstaatsgeschiedenis verschijnt 1 x per maand rond de 15^e van de maand.

Ten aanzien van de veranderingen van de Nieuwsbrief is besloten om een splitsing aan te brengen in de korte en langere berichten.

De korte berichten kunt u vanaf oktober lezen in de maandelijkse Nieuwsbrief die per mailbericht wordt toegezonden. De langere berichten worden rechtstreeks op de website geplaatst en alleen nog genoemd in de Nieuwsbrief.

Op de website geplaatst:

- 1: de derde en laatste aflevering van waterwegen in de Achterhoek: De Veengoot.
- 2: Gouda een voorstel om het peil in de binnenstad aan te passen
- 3: Een filmpje van het Historisch Genootschap Lochem – Laren Barchem van de overstroming van de Bolksbeek in 1927 (met dank aan Frits David die de link doorstuurde).

VWG Bestuur:

De eerstvolgende bestuursvergadering zal op 14 december 2020 plaatsvinden.

TWG

De redactie verwacht dat nummer 2020 – 2 in december wordt uitgegeven.

In 2021 verschijnt er een themanummer over de Sint Elisabethsvloed (1421)

Website

Het bestuur heeft op 14 februari 2017 een brief gestuurd aan Jan van den Noort inzake de verleende diensten door het ontsluiten van bronnenmateriaal: waterstaatskaarten en tijdschrift. In die brief was ruimte om de website vanaf dat moment verder te gaan ontwikkelen. In juni j.l. is de vernieuwde website online gegaan en wordt er geen gebruik meer gemaakt van de diensten van Jan van den Noort. De website zal meer betrokken worden bij de Nieuwsbrief zoals bovenstaand al is aangegeven.

VWG data:

De eerstvolgende excursie is de Voorjaarsexcursie van donderdag 3 juni 2021.

Waterschap Rijn en IJssel is bereid gevonden om de datum van 4 juni van dit jaar naar 3 juni 2021 door te schuiven. Het onderwerp blijft actueel: aanvoer van water, droogte en bekenstelsel in de Achterhoek.

Ondanks alle maatregelen die momenteel van kracht zijn hopen we dat een bijeenkomst in juni weer tot de mogelijkheden zal behoren. Het kan zijn dat we de excursie vanuit een punt organiseren zonder verdere verplaatsingen, lezingen als te doen gebruikelijk, lunch en een wandeling. Uiteraard hopen wij net als ieder ander dat de beperkende maatregelen van dit jaar in het komende voorjaar opgeheven zullen zijn zodat een excursie weer tot de mogelijkheden behoort. Uiteraard houden we u op de hoogte met inachtneming van de ruimte die wordt geboden.

Vincent Erdin en Pieter Jan Hofman

Excursiecommissie

Website:

De vereniging heeft een website die te vinden is via de zoekterm:

Waterstaatsgeschiedenis.nl

Op de website zal een verwijzing worden opgenomen naar de hoogheerraad- en waterschappen en specifiek naar het beleid ten aanzien van Cultureel Erfgoed. Als er geen document digitaal beschikbaar is dan zal er een korte omschrijving worden opgenomen waaruit het cultureel erfgoed bestaat.

Algemeen**Zweden**

Energie uit golfslag. Het bedrijf CorPower Ocean in Zweden werkt aan een doorbraak om energie uit de golfslag van water op te wekken door middel van boeien. Het principe achter de techniek is dat van een pompend hart. Eerdere pogingen van andere bedrijven liepen stuk op het niet stormbestendig zijn van boeien of het niet roestbestendig zijn daarvan. CorPower Ocean werkt met lichte boeien gemaakt van composiet. De pompfunctie van het hart in de boei wekt door het samenknijpen en uitzetten energie op door de beweging op de golven. Volgend jaar wordt er een proefveld van boeien aangelegd in de Atlantische Oceaan ter hoogte van Portugal. De boeien worden zo gemaakt dat ze stormvast zijn en zichzelf uit kunnen schakelen bij hevige stormen. Van piekbelasting op het stroomnet zal nauwelijks sprake zijn omdat de productie veel nauwkeuriger is te voorspellen aan de hand van wind en golfslag.

Rijkswaterstaat

In de week van 21 – 26 september is de sluisdeur in de nieuwe zeesluis in het Noordzeekanaal geplaatst. De deur steekt 8.85 m. boven het N.A.P niveau uit en heeft een waterkerende functie. De sluis is 500 m. lang en 70 m. breed en 18 m. diep. De verwachting is dat de nieuwe sluis in 2022 in gebruik zal worden genomen. Bij de openingshandeling zal de naam van de sluis ook bekend worden gemaakt. Tot begin augustus konden voorstellen worden ingediend. Uit het aantal ingediende voorstellen wordt nu door omwonenden van de nieuwe sluis een lijst met 100 namen opgesteld. De laatste stap is dat het College van B&W van de gemeente Velsen een lijst met 5 geschikte namen selecteert en voordraagt.

De naam mag geen vernoeming zijn naar een nog levend persoon, alleen personen van het Koninklijk Huis kunnen bij leven worden vernoemd. Daarmee valt de naam van Irma Sluis af, de doventolk die de premier en minister De Jonge in de afgelopen maanden bijstond tijdens persconferenties over het C – 19 virus. Verder moet de naam van de zeesluis goed in het gehoor liggen en ook op brede acceptatie in de nautische wereld kunnen rekenen.

Waterschap Noorderzijlvest (Groningen)

Op 5 november 1920 werd het boezemgemaal Electra in werking gesteld. Het zorgt voor afvoer van water in het gebied tussen Assen en een deel van het Hogeland van Groningen. Het water gaat vooral via het Reitdiep naar het gemaal en wordt dan op het Lauwersmeer uitgeslagen richting Waddenzee. In de komende maanden zullen er met name op zaterdag activiteiten worden georganiseerd.

Op donderdag 5 november 2020 is de officiële feestelijke bijeenkomst bij het gemaal en zal een kunstwerk worden onthuld.

N.B.: Mocht u een bezoek willen brengen aan het gemaal hou dan de gepubliceerde agenda goed in de gaten. De voorgenomen activiteiten zijn enigszins aangepast.

<https://www.noorderzijvest.nl/actueel/jaar-waterwolf/>

Boezemgemaal „De Waterwolf” in Lauwerzijl

Op 2 juni 2016 is er tijdens de Voorjaarsexcursie een bezoek gebracht aan dit gemaal.

Waterschap Noorderzijvest is bezig met de herinrichting van de Drie Polders, gemeente Westerkwartier. Het gaat om de aanleg van een waterberging van 180 ha met een capaciteit van 1,2 miljoen m³ water, 2.100 hectare nieuwe natuur en het bouwen van een gemaal. De werkzaamheden in het landschap zijn vanaf de A-7 tussen Hoogkerk en Leek goed te zien. In het Westerkwartier zijn nog twee waterbergingsgebieden aangewezen bij Bakkerom (ter hoogte van het dorp Boerakker) en het Dwarsdiep.

De aanleg van de nieuwe natuur past als versterking en verbinding naar de al aanwezige natuurgebieden in de driehoek Zuidhorn – Roden – Surhuisterveen die dan een samenhangend geheel moeten vormen. De werkzaamheden aan de acht natuurgebieden in deze driehoek moeten in 2027 zijn afgerond.

Waterschap Drents Overijsselse Delta (Zwolle)

Waterschap en Rode Kruis slaan de handen ineen. Bij noodsituaties of bij watertekort kan het waterschap sinds kort een beroep doen op het Rode Kruis Ready 2 Help. Het waterschap heeft zelf ook vrijwilligers maar bij een noodsituatie zoals in 2018, toen de aanleg van een nooddijk bij Kampen noodzakelijk was, zijn extra handen altijd welkom. DOD is het eerste waterschap met een overeenkomst waar het Rode Kruis in participeert.

Waterschap Vechtstromen (Almelo)

Nog geen last van drijvende meubels? Houden zo!

Het is de slogan van een nieuwe campagne om inwoners van het werkgebied in de komende maanden bewust te maken van de gevolgen van de ingezette klimaatverandering. Door middel van klimaatcafés, klimaatexcursies en gespreksavonden laat weerman Dennis Wilt zien wat inwoners van het gebied zelf kunnen doen om wateroverlast te voorkomen.

Tot 7 november is het inzenden van foto's mogelijk om de droogte of overlast in beeld te brengen.

Meer informatie op: Groenblauwtwente.nl

Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (Amsterdam)

In Amsterdam wordt onderzoek gedaan naar afvalstromen en met name het zwevende plastic en het kleine plastic dat in de Bubble Barrier in het water van het Westerdok terecht is gekomen. In het onderzoek dat in augustus is begonnen en loopt tot juli 2021 wordt gekeken welke soort plastic vaak voorkomt. De uitkomst wordt besproken met producenten van verpakkingsmateriaal om te kijken of daar zaken kunnen veranderen ook het invoeren van statiegeld op verpakkingsmateriaal kan een bijdrage vormen om zwerfvuil tegen te gaan.

Voor het oudste natuurgebied in Nederland, het Naardermeer (1127 ha.) wordt een nieuw watergebiedsplan vastgesteld. Het gebied dreigt steeds verder te verdrogen. Om dat proces tegen te gaan wordt er een natte schil om het Naardermeer aangelegd door middel van dammen, stuwen, sloten en oevers. Het waterschap werkt hier samen met de provincie Noord – Holland. Tot 16 november is het indienen van een zienswijze op het watergebiedsplan mogelijk.

Verbeteren van de Stammerdijk.

De Stammerdijk die de Gemeenschapspolder moet beschermen tegen hoog water uit de Gaasp ligt tussen Driemond en Diemen. De dijk voldoet niet aan de gestelde normen en moet daarom worden opgeknapt. Voorafgaand aan het werk wordt gekeken naar de volgende waarden van de dijk en de polder: archeologie, cultuurhistorie, landschap en natuur.

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (Heerhugowaard)

Onderzoek naar de wandelende kreek in de slufteer op Texel. De kreek van de slufteer op Texel loopt/ wandelt onder normale omstandigheden naar het noorden. Deze zomer kwam aan het licht dat de wandelrichting naar het zuiden is verplaatst. De slufteer tast het daar aanwezig duin aan, reden om de opening van de slufteer te beperken en een onderzoek te beginnen naar de gevolgen van deze verandering

Helemaal nieuw is het fenomeen van een polder in een binnenstad niet. In Delft speelde een vergelijkbaar probleem waar het water met regelmaat over de kademuur van de Vlamingstraat stroomde. Het Hoogheemraadschap van Delfland heeft er destijds voor gekozen om de binnenstad als zelfstandige polder in te richten met eigen bemaling op de Schie.

Hoogheemraadschap van Delfland (Delft)

Het hoogheemraadschap gaat het tuingebied bij de Groeneweg in 's Gravenzande verbeteren en in samenwerking met tuinders samenwerken aan schoon water. Het tuinbouwgebied aan de Groeneweg is in de 17^e eeuw ontstaan. Bij het verbeteren van de waterkwaliteit wordt vooral gelet op de toxiciteit in het water.

Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard (Rotterdam)

In de tunnelbuis van de metro onder de Nieuwe Maas zitten schuiven die gesloten kunnen worden als er water de tunnelbuizen in zou lekken. Het hoogheemraadschap zal deze schuiven van 17 op 18 oktober gaan controleren. De noodschuiven zitten ter hoogte van de Maasboulevard en moeten Rotterdam – noord beschermen tegen een overstroming. Ook andere coupures in het werkgebied worden met regelmaat getest.

Afbeelding van de noodschuiven in de tunnelbuis (Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard)

Krachtige IJsseldijken in de Krimpenerwaard (KIJK)

Tussen Gouderak en Krimpen aan den IJssel wordt tussen 2023 en 2028 aan de dijk gewerkt, versterken en verhogen van de dijk is nodig om de Krimpenerwaard te beschermen tegen water dat vanuit de Hollandsche IJssel de waard in zou kunnen stromen. De voorbereidingen voor dit project zijn in 2015 begonnen.

Waterschap Scheldestromen (Middelburg)

Gedeputeerde Anita Pijpelink (Cultuur) heeft onlangs op een dijksymposium de digitale dijkenkaart van de provincie Zeeland online beschikbaar gesteld.

De digitale kaart is opgenomen in de Cultuur – historische Hoofdstructuur van de provincie Zeeland en bevat informatie over de historie van alle Zeeuwse dijken.

Dat het om interessante informatie gaat blijkt uit de beschreven geschiedenis van de Poldersedijk bij 's Heer – Arendskerke. Deze dijk was tot aan de aanleg van de Pieterspolder (tussen 1395 en 1400) waterkerend. De Poldersedijk bevat nog de oude dijk van 1.5 m uit de 12 eeuw, de dijk is gefaseerd opgehoogd tot 4.5 m. en in die tijd ook breder gemaakt om de waterkerende functie van het zeewater te kunnen vervullen.

Waterschap Aa en Maas ('s Hertogenbosch)

Het waterschap heeft een online enquête die als input moet dienen voor het nieuwe waterbeheerplan 2022 – 2027. Deelnemers aan deze informatieronde kunnen aangeven wat belangrijk is, wat het waterschap of een andere overheid zou moeten doen en waaruit de eigen bijdrage zou kunnen bestaan.

Waterschap Limburg (Roermond)

In Arcen wordt onderzocht op welke wijze een glazen en zelfsluitende waterkering ingepast kan worden in het dorpsbeeld. Arcen ligt aan de Maas. De kering moet 38 achtertuinen beschermen tegen wateroverlast van een te hoge waterstand op de Maas. In de kering komt een coupure zodat bewoners toch in de achtertuin kunnen komen, de kering wordt vanaf een bepaald peil gesloten en op momenten dat het waterschap de kering wil testen. Er loopt een vergelijkend kostenonderzoek.

De Vereniging voor Waterstaatsgeschiedenis wil in de komende jaren aandacht besteden aan historische feiten die het vakgebied raken:

2020: Overstroming van de grote rivieren in 1820

2021: Sint Elisabethsvloed (1421)

2022: Afsluiten van de Kromme Rijn (1122)

2022: De Haarlemmermeer viel droog (1852)

2022: De (Oude) Hollandse Waterlinie bestaat 350 jaar (1672)

2024: Volledige ingebruikname Blankenbergtunnel tussen de A-15 en A-20

2025: 1825 Overstroming langs de Zuiderzeekust (Land van Vollenhove)

2025/ 26: Overstroming grote rivieren die begon op 19 december 1925 maar liep door naar 1926

2030: Begin aanleg van de Stelling van Amsterdam (1880)

Data:

„Waterwereldexpositie” in het Jopie Huisman Museum, Noard 6 Workum

14 oktober en 17 november 12.00 u – 13.30 u: Webinar Water and Heritage

6 november: Netwerk Water Heritage, zie de VWG website voor de link naar meer informatie.

17 november 12.00 u. – 13.30 u: Webinar Water and Heritage

2 december 2020: Herman Havekes spreekt de inaugurele rede uit bij het aanvaarden van zijn ambt als hoogleraar in Utrecht. Deze bijzondere bijeenkomst is alleen op persoonlijke uitnodiging bij te wonen.

Dit jaar bestaat de VWG 30 jaar en SSF 35 jaar. Bij het vorige lustrum (25 jaar VWG en 30 jaar SSF) is een gezamenlijk symposium gehouden op Fort Vechten bij Bunnik.

Een commissie bestaande uit vertegenwoordigers van SSF en VWG is bezig om opnieuw een lustrumbijeenkomst/ symposium te organiseren. Op 8 april 2021 zal dit lustrum opgeluisterd worden met een symposium in de Geertekerk in Utrecht.

Aanmelden kan via de website VWG. Op de Homepage staat de kalender met 8 april 2021.

In 2021 wordt van 1 tot en met 4 september de European Association for Urban History in Antwerpen gehouden.

Recent verschenen:

Watermolens in Noord – Brabant, Wiro en Wim van Heugten; isbn 978 90 5345 502 9 224 p. (Matrijs – Utrecht). De auteurs beginnen met het beschrijven van de Romeinse tijd in het gebied wat nu de provincie Noord – Brabant is en geven een overzicht van de 90 watermolens die nu nog bekend zijn waarvan er 13 nog hun rad hebben. Soms is de molen aan het zicht onttrokken zoals de Middeleeuwse watermolen van Gennep die in 1863 onderdeel is geworden van een weverij. Uitgegeven bij Matrijs; isbn 978 90 5345 502 9.

Oproep:

Mochten er wijzigingen in uw adressering zijn door verhuizing of het mailadres wilt u die dan doorgeven aan: info@waterstaatsgeschiedenis.nl . Helaas komt het voor dat het tijdschrift of een mailbericht naar een verkeerd adres wordt gestuurd.

Ten aanzien van berichten en mededelingen:

De Nieuwsbrief verschijnt 1 x per maand, het streven is op of kort na de 15^e van de maand. Mocht u mededelingen willen laten opnemen dan is het prettig als u hier rekening mee wilt houden.

Berichten die u wilt aanleveren voor plaatsing op de website: berichten zullen (als er aanbod is) op vrijdag worden verzonden aan de webmaster.

Vincent Erdin
Secretaris VWG
15 oktober 2020